

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. II. Illustres Sanctæ natales et cognatio: ad eam probabilissime S.
Fulgentius Epistolam scripsit de Consolatione super morte mariti et de
statu viduarum: hinc annus nativitatis ejus utcumque ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
J. G.

bus et subtilis persuadendam misisset. Etenim si falsa, si suspecta, si dubia aut imperiti vulgi commenta in medium protulisset, lectorum indignantium sibilos potius, quam approbantium applausus tulisset; et Catholicæ religionis, quam propagare studebat, et fabulis propagari non posse satis norat, ludibrium potius, quam sanctam existimationem ubique exercisset. Contrarium autem contigisse, ex Paulo diacono lib. iv, de gestis Longobardorum cap. 4, manifestum est. Quid? quod hi libri, ut lucem aspererunt, summo omnium applausu toto Christiano orbe excepti fuerint, tanta certe gratulatione a piis eruditisque non excipienti, nisi de historica eorum fide et auctoritate sat manifeste constitisset.

aliqua ejus
gesta obitu-
que descripsit.

9 Atque hæc, ut Actis S. Gallæ, quæ ex Dialogorum lib. iv, cap. 13 edituri sumus, sua contra hodiernos sciolos sarta tecta maneat auctoritas, præmittere visum fuit. Nunc, qua occasione S. Gregorius Magnus de S. Galla scripserit, et quam ob rem non omnia, quæ de illa nosse potuit, uberius expressisque etiam chronologicis notis enarravit, jureit paucis indicasse. Id nempe sanctus Doctor præsertim lib. iv Dialogorum sibi proposuerat, non tam ut Sanctorum biographum ageret, quam eorum consuleret saluti, quos de vita animæ post corporis mortem dubitare compererat. Hinc tum petit a ratione argumentis, tum relatis, quæ certa fide comperta erant, miraculis et Sanctorum post mortem aliis apparentium visionibus, immortalitatem animæ et carnis futuram resurrectionem comprobat, eo nimirum fine, quatenus fluctuanti animo, uti cap. 7, lib. iv ait, quod plene ratio non valet, exempla suadeant. Cumque adductis aliquot exemplis docuisset, qualiter egredientes animæ visæ sint, vel quanta ipsæ, dum egredierentur, viderint, ita demum capit 11 concludit: Plerumque contingit justis, ut in morte sua Sanctorum præcedentium visiones aspiciant, ne ipsam mortis suæ poenalem sententiam pertimescant; sed, dum eorum menti interiorum civium societas ostenditur, a carnis suæ copula sine doloris et formidinis fatigatione solvantur. Ut autem ea, quæ hic asseruit, etiam exemplis comprobet, de animæ Probi, Reatinæ civitatis episcopi, deque Gallæ, ancillæ Dei, aliorumque Sanctorum transitu distinctis capitibus tractat. Mirum itaque nemini videri debet, quod de anno natali sanctæ Viduæ deque multis ad eam spectantibus rebus, quæ ad argumentum, quod tractabat, nihilo propius faciunt, alium siluerit sanctus Pontifex, nec chronologicis notis vitæ ejus seriem complexus fuisse sit. Hinc, si quid aliunde de S. Galla plausibili saltem ratione eruitur, contra illud exigua, imo nulla argumenti vis erit, quod a silentio S. Gregorii adversus nos peteretur.

§ II. Illustres Sanctæ natales et cognatio: ad eam probabilissime S. Fulgentius Epistolam scripsit de Consolatione super morte mariti et de statu viduarum: hinc annus natiuitatis ejus utcumque definitur.

Etsi dumtaxat felicem mirabilemque S. Gallæ ad Superos transitum sibi describendum sumpsisset S. Gregorius Magnus, neque in animo haberet, eam a nobilitate generis dignis laudibus celebrare; tamen, cum inter plures illustrissimas matronas, quibus Gallæ nomen erat, illam, qua de agebat, secernere proprioque aliquo caractere designare oporteret, non potuit non illam Romanæ urbis nobilissimam puellam et Symmachi, consulis ac patricii, filiam vocare. Hinc, quam illustri multis nominibus loco nata sit S. Galla, nemo non intelligit, qui Q. Aurelium Symmachum ejus patrem norit. Hic quippe ille est, cui Priscianus librum suum de Ponderibus atque Mensuris inscribens, insigne elogium tenuit, quod, cum ad Sanctæ nostræ laudem plurimum faciat, et, Ecclesiastico cap. 3 teste, gloria hominis ex honore patris sui sit, hic lubens subjungam. Ita laudatus Priscianus: Omni te, Symmache, nobilitatis splendore celebratum, ac omni naturæ munere præstantem, omnique virtutis luce fulgentem, studiis etiam optimarum artium disciplinarumque florentem, justissimeque prospera fortunæ meritis vitæ probantem, famæ quidem antea nobis absentem, venerabilem faciebat: nunc autem præsentem veritas supergressa laudes prædicationis ostendit. Mediocritatis enim altissimæ, qua superbiæ calcas tumores, et pietatis ponderibus gravissimis superas omnia. Ne autem hæc scriptoris in Epistola nuncupatoria, ut sæpe fit, patrono suo adulantis magis, quam veræ de eo prædicantis verba esse, existimes, audi Procopium non minori laude de eodem Symmacho ejusque genero Boëthio loquentem lib. i Historiæ Gothorum ab Hugone Grotio partim versæ, partim in ordinem digestæ, pag. 142: Symmachus et Boëthius ejus gener, nobilissima stirpe orti senatores et consulatum adepti erant: ambo sapientiæ studiis exerciti, ambo juris observantes supra, quam dici posset, erant: multis civium, multis et externis prompti solari inopiam, fama insignes, inde sibi acerbissimorum hominum invidiam peperere. Audi et summum sui temporis virum, hominemque fuci nescium, Anicium Manlium Severinum Boëthium supra laudatum, lib. ii de Consolatione Philosophiæ Prosa 4 de Sanctæ nostræ parente in hæc verba loquentem: Viget incolumis illud pretiosissimum generis humani decus, Symmachus socer, et, quod vitæ pretio non segnis emeret, vir totus ex sapientiæ virtutibusque factus, suarum securus, tuis ingemiscit injuriis.

11 Esset hic, ut Henschenius noster in Commentario Vitæ S. Arili tom. I Februarii pag. 666 num. 32 pollicitus est, plura de eodem Symmacho dicendi

matrem item illustrissimam, sororem vero Rusticianam,

A dicendi locus, possentque huc referri gravissimorum auctorum honorifica elogia, quibus summi hujus viri nobilitatem, eruditionem, tum sacram tum profanam, naturæ dotes, virtutes resque præclare gestas recensent : at, quoniam nos in eo Papebrochius occasione Joannis Papæ I, Symmacho cœxi, tom. VI Maii a pag. 704 prævenit, illuc curiosum lectorem remittentes, fidem, ab Henschenio tom. I Februarii datam, ultra liberare prætermittimus. Tam claro progenita patre S. Galla, haud dissimilem procul dubio habuerit matrem. Sed nec ejus nomen, quod dolendum summo opere, nec præclara ejus gesta memoria prodita inventiuntur. Dignam fuisse Symmacho uxorem, dignamque sanctissimam prole matrem, quæ præter S. Gallam, ejusque alteram probabilissime, ut infra docebimus, germanam sororem, nomine Probam, Rusticianam quoque, nunquam satis laudandi Boethii uxorem, non modo mundo dederit, sed et piis sanctisque moribus informarit, merito credi potest. Porro de hac Sanctæ nostræ sorore, Rusticianæ, suaque conjuge dilectissima, ita Boethius loco citato : Vivit uxor, ingenio modesta, pudicitia pudore præcellens, et, ut omnes ejus dotes breviter includam, patri similis. Munificam ejus in egenos liberalitatem ac miserandæ, quæ ei, capta postmodum a Totila urbe Roma, obvenit, calamitatis tolerantiam his verbis laudatus Procopius lib. III, pag. 356 expressit : Sic evenit, ut tum alii Romanorum, tum etiam senatorii ordinis viri, ipsaque adeo Rusticianæ, Boethii quondam uxor, Symmachi filia, quæ suas facultates egentibus elargita fuerat, servili aut rustico habitu tecti hostili misericordia, modo panem, modo aliud quid necessarium rogantes viverent. Nec eos, paulo ante tam spectabiles, pudebat de domo in domum pulsare ostia et miseræ alimenta precibus eblandiri. Et Rusticianam quidem interficere Gotthi flagrabant.... Sed Totilas nihil ei noceri passus est, seu quod Symmachorum sanguinem ipse barbarus revereret, seu quod ejus mirabili morum integritate et magis quam virili in perferendis calamitatibus fortitudine captus, in ipsa hoste virtutem suspiceret, et a servata tam insigni matrona laudem sibi immortalæ parere in animo proponeret.

alteramque, ut apparet, nomine Probam, probabilissime diversæ non est,

C 12 Præter Rusticianam, Boethii conjugem, aliam insuper S. Gallæ sororem fuisse, nomine Probam, quæ virgineæ pudicitie aliorumque virtutum decore emicuit, ambigere nemo potest, qui Gallam illam viduam, cui S. Fulgentius Ruspen-sis episcopus, de Consolatione super morte mariti, deque viduarum statu epistolam scripsit, cum Sancta nostra unam eandemque esse, ex Baronii sententia, infra confirmanda, persuasum sibi habet. Etenim Probam virginem, avis atavisque natam consulibus, Gallæ sororem expresse vocat, ita cap. 16 ad hanc scribens : Disponimus enim, si Dominus voluerit, et si vixerimus, ad SOROREM TEAM, sanctam Christi virginem Probam, quam Dominus hoc tempore præcipuum in urbe Roma dare dignatus est virginitatis et humilitatis exemplar, de jejuniis et oratione aliquid scribere, sicut in epistola, quam nuper dedi, mea pollicitatio continetur : cujus tibi præcipue sancta conversatio est in omnibus imitanda, quæ, cum sit avis atavisque nata consulibus, . . . tanta illi inest humilitas. . . ut . . . dominam se aliquando fuisse, jam nesciat. Quibus verbis, si recte sensum capio, intendit S. Fulgentius, non alio, quam domestico germanæ

sororis exemplo Gallam ad castimonie, humilitatis, misericordie aliarumque virtutum exercitium excitulare : hinc ita Gallam alloquitur : Hanc ergo (sororem tuam, Christi virginem, Probam) tibi tanquam speculum pone, et ex ipsius consideratione, quid tibi jam insit, vel quid adhuc desit sanctorum studiorum operumque, agnosce, et licet illa egregio præcellat virginitatis munere, comitem te debet in ceteris habere virtutibus, illis nimirum, quas ipsa Galla, uti S. Fulgentius verbotenus fere præfatus erat, plenius videndo cognoscebat, quam ipse posset sermonibus explicare. Quæ omnia familiarem certe vitæ consuetudinem, nec alium, quam qui inter germanas sorores esse solet, quotidianum usum inter Gallam et Probam viguisse, easque consanguinitate sorores fuisse, non obscure indicant.

E 13 At, inquires, dubitari non immerito potest, an non Fulgentius ad aliam viduam, a nostra prorsus distinctam, præclaram illam dederit epistolam, quæ tom. IX Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunensis pag. 86 et seqq. existat. Etenim, licet sanctus Antistes Gallam viduam, cui scripsit, avo et patre, imo et avis atavisque natam consulibus dicat, nusquam tamen eam Symmachi filiam vocat, qualis certe nostra fuit. Adde, quod eandem viduam cap. 16 socerum et virum consulem habuisse testetur, quæ de Sancta nostra nuspam tradidit S. Gregorius Magnus. Accedit denique, quod, S. Gregorio Magno teste, S. Galla, mox ut ejus maritus defunctus est, abjecto sæculari habitu, ad omnipotentis Dei servitium sese apud beati Petri Apostoli ecclesiam monasterio tradiderit, cum ex adverso vidua illa, ad quam Fulgentius scripsit, etiam post menses non paucos, ac forte post unum alterumve a sui mariti morte annum, neclum sæcularem habitum abjecisse videatur, prout ex capite A ejusdem Epistolæ non obscure eruitur, ubi S. Fulgentius Viduæ suæ his verbis loquitur : Ante menses aliquot ex diaconi mei (Roma nempe in Sardiniam ad S. Fulgentium reversi) ex Urbe meantis, certa narratione comperi non solum tui conjugis obitum, verum etiam sanctum propositi tui tramitem, in quo jam ambulas, illo deducente, qui est via, veritas et vita. Hunc porro, quem laudat sancti propositi tramitem, non esse vitam monasticam, ex eo patet, quod cap. 12 eandem adhortetur mulierem, ut talem habitum gestet, qui non ad lasciviam excitet, sed ad continentiam provocet, qui non illiciat ad libidinem, sed comprimat ad timorem, ac dein cap. 13, ut tales convivii habeat participes, quæ non carnis solent delicias laudare, sed cordis, atque cum talibus colloquia conserat, et frequentet convivia, ut, cum eas cibis corporalibus pascit, ad meritum sibi sanctæ conversationis accedat, ac demum talibus nunc mensam suam repleat deliciis, qualibus eam replebat, quando carnali conjugio serviebat. Qualia monita, inquires, frustra dedisset Fulgentius, si statim a mariti obitu, ut de S. Galla tradit Gregorius Magnus, sese in cœnobio ad Dei servitium, suscepto monastico habitu, hæc vidua tradidisset. Unde laudatam a Fulgentio viduam, ab ea, quam celebrat S. Gregorius, omnino diversam esse, indubitatum videri potest.

F 14 Fateor, argumenta hæc ejusmodi esse, ut laudata num. 12 Baroniana sententia iis everti aut certe non leviter quati primo intuitu videatur. Verumtamen cum apta ad hæc responsio non desit, atque aliunde sat multa signa concurrant, quæ

AUCTORE J. G.

quidquid in contrarium opponi possit,

S.

AUCTORE
J. G.

S. Gallam a vidua, cui Fulgentius scripsit, diversam non esse indicent, malim cum Baronio, Sirmondo aliisque sentire, quam a communi sententia sine certioribus argumentis recedere. Porro quibus rationibus suam Baronius opinionem stabilierit, audire juvat. Ita ipse ad annum Christi 504, num. 59 disserit: Sed antequam ulterius campum narrationis ingrediari, quem scilicet occasione Operum S. Fulgentii ingressus erat, Vides, inquit, quot signis habes expressum, eandem Gallam viduam, de qua scribit S. Fulgentius, unam eandemque esse cum ea, de qua agit S. Gregorius. Primum enim nomine convenit, quod GALLA dicta; patria, quod Romana; professione, quod vidua; tempore etiam, quod sub Gothorum rege (Theodorico) et quod a suis majoribus S. Gregorius, se ea de Galla accepisse, testetur. Convenit insuper et consulatu patris, nimirum, quod Symmachi consulis filia fuerit, ad quem nonnullae exstant Ennodii Ticinensis epistolae. Adde denique, quod adolescentula adolescentulo sit orbata viro; cum Fulgentius aequè testetur virum ejus celeriter in ipso juventutis flore ex humanis abreptum.

B His alia duo indicia, quae eodem spectent, adiacere liceat: Galla vidua, de qua Fulgentius, Carnis filios non reliquit, prout cap. 18 ipse scribit; sed neque Vidua nostra, quae brevi temporis spatio marito orbata fuit, ex eo prolem suscepisse, apud S. Gregorium Magnum aliosve legitur. Quid? quod S. Gregorius Magnus, cum narrat, nostram secundis nuptiis continentiam vidualem prætulisse, ipsam S. Fulgentii sententiam, qua id in Epistola ad Gallam suam expresserat, adhibuisse videatur, unde et eandem viduam, cui hic scripsit, et ipse S. Gregorius designasse non temere dici potest. Audi Fulgentium cap. 1 viduam suam alloquentem: Comperi... etiam sanctum propositi tui tramitem, in quo jam ambulas, illo deducente, qui... fidelibus suis novit per momentaneam tristitiam donum sempiternae largiri lætitiæ. Audi nunc S. Gregorium, non aliter de viduali continentia, quam S. Galla amplexa erat, disserentem: Elegit (S. Galla) magis spiritualibus nuptiis copulari Deo, in quibus a lucu incipitur, sed ad æternæ gaudia pervenitur. Ut adeo cum Baronio loco citato dicere fas sit, Plane nihil esse, quod dubitare jure valeas, num alia illa ab ista sit Galla, sed certo scias, unam eandemque fuisse insigne decus et ornamentum Christianæ pudicitiae nobilitate generis atque splendoribus natalium auctam.

Prima, quæ
obicitur dif-
ficultas.

45 *Esset hæc Baronii sententia pro certa explorataque amplectenda, si re ipsa S. Fulgentius, ut innuit Baronius, Gallam suam etiam Symmachi filiam expresse appellasset: sed hic illam avo, patre, socero, marito consilibus illustrem tantummodo vocavit, suppressis horum omnium nominibus. Ex hoc tamen S. Fulgentii silentio, utpote cui minime necessum fuerat in sua ad Gallam Epistola horum nomina enumerare, de Baronianæ sententiæ probabilitate nihil decedit, nisi quis prius ostensum dederit, Gallam nostram avo, patre, socero, marito consilibus illustrem non existisse, nec talem statui posse. Sed tantum abest, ut hoc dilucide ostendi valeat, ut potius contrarium partim ex ipsis scriptoribus antiquis, partim plausibili ratione demonstretur. Anno Christi 446 cum Aetio tertium consule consulatum gessisse Q. Aurelium Symmachum, Novella Valentiniāni tit. 4, lib. 1 et 11, ac Fasti consulares Retandini unanimes consensu testantur: hunc au-*

tem Symmachum fuisse Symmachi, a Theodorico rege injuste occisi, patrem, ac per consequens S. Gallæ avum, nemo, arbitror, inficias ibit. Ipsum vero Symmachum, sanctæ Viduæ nostræ patrem, anno 485 consulatum gessisse, Fasti consulares etiam clamant, et ipse S. Gregorius S. Gallam Symmachi consulis et patricii filiam compellat. Itaque eam avo et patre, imo etiam, cum horum majores fuerint L. Aur. Symmachus, Tatiani collega, et L. Aurelius Symmachus, Gallicani collega, avis atavisque natam consilibus esse, extra controversiam est. Socerum vero et maritum habuisse, etiam consulari dignitate ornatos, ostendi quidem ex antiquis pari modo non potest, cum horum nomina nec S. Fulgentius nec S. Gregorius Magnus expresserint: attamen mihi quidem dubitandum non videtur, quin S. Gallæ maritus et consulis filius et saltem honorarius vel designatus consul fuerit, si non et ipse tamen consulatum ordinarium aliquando gesserit.

16 *Ut ita sentiam, hoc me movet, quod verisimile nequaquam sit, Symmachum, S. Gallæ patrem, qui filiam natu majorem Rusticianam alteri, quam Antio Mantio Severino Boethio, consulis filio et ipsi consuli, collocare nuptui noluit, alium sibi generum, cui Gallam daret, assumere voluisse, quam qui Boethio priori suo genero, non dissimilis esset, quique et consularis esset adolescens, et consulatum adire etiam ipse posset. Neque contra aditum aliquando ab eo consulatum opponi potest, quod, iudice Baronio supra laudato, adolescentulus dumtaxat fuerit, dum e vivis cessit; quandoquidem hæc eruditissimi scriptoris verba non alio sensu exponenda sunt, quam quo S. Fulgentius eum ætate juvenem dixit, qualem dicere hominem quadragenario aut eo minus juniorem nihil plane vetat, qui et proinde nihil ab ætate impedimenti habuit, quo minus ob civitatis generis splendorem præclarasque animi dotes æque ac Boethius consulatum adire quiverit. Ut ut id est, cum tot tanque convenientia aptissima perspicuitate concurrant indicia, quæ, ut num. 44 ostensum est, unam eandemque Gallam viduam designent, Baronii et Sirmondi Sententiam, si non ut omnino indubitatam, certe ut probabilissimam haberi posse, existimo. Neque, ut mihi quidem videtur, hujus probabilitati quidquam officit, quod S. Fulgentius viduam, cui scripsit, Symmachi filiam non vocarit, quodque S. Gregorius Magnus S. Gallam non dixerit avo, patre, socero, marito, consilibus illustrem fuisse. Etenim neuter eorum propterea, quia hæc tacuit, ea negasse dici potest, tum quod hæc, ut ut veritati conformia, referre ad utriusque institutum non pertineret, tum quod aliunde satis superque omnibus hæc nota essent, nec proin adeo expressa commemoratione indigerent.*

17 *Atque ita quidem primæ et secundæ difficultatum 13 propositæ satis occursum arbitror; ad tertiam igitur me nunc convertito. S. Fulgentii epistolam, post menses aliquot ab obitu mariti Gallæ viduæ conscriptam, perlegenti, nemini non in mentem veniet, eam tum temporis nondum se in monasterium aliquod contulisse, aut habitum induisse monasticum. Nec tamen ideo vidua hæc diversa statui a S. Galla potest, licet de hæc ita scribat Gregorius Magnus lib. IV Dialogorum cap. 13: Mox ergo, ut ejus maritus defunctus est, abjecto sæculari habitu, ad omnipotentis Dei servitium sese apud beati Petri ecclesiam monasterio tradidit. Nam, etiamsi laudatus in*

D

uti et secunda

E

F

ac tertia sol-
vitur

A *Parisiensi editione anni 1705 Beccensis Operum S. Gregorii Magni Ms. codex in eo minus accuratus esset, nec genuinam, quod asserere non ausim, lectionem exhiberet, cum simpliciter refert, S. Gallam mox ab obitu mariti sui ad omnipotentis Dei obsequium in ecclesia B. Petri se convertisse, nulla nimirum de ejus in monasterium subito ingressu mentione facta; tamen adducta superius adversus nos S. Gregorii verba non sic debent in summo rigore sumi, ut inter mariti ejus obitum et secessum S. Gallæ in monasterium vis pauci dies medii intercedant. Etenim quominus sic intelligi debeant aut possint, obstat tum ipsa rei gesta, temporis intervallum aliquod exigentis, natura, tum non infundata eruditorum piorumque hominum opinio, qua S. Gallæ, antequam se in monasterium reciperet, ædes suas in ecclesiam convertisse, communiter creditur.*

accommoda
expositione
verborum
S. Gregorii
Magni.

B 18 Igitur memorata S. Gregorii verba vel sic exponere, ut mox, seu paucis ab obitu mariti sui diebus, S. Gallæ abiecerit seculari habitum, magnificum nempe illum, quo pro natalium suorum splendore induit, vivente marito, solebat, simulque modestiorem magisque viduarum luctui suoque servandæ continentie proposito convenientem assumpserit, ac postmodum tantum, seu post annum unum, converso jam in sacram ædem suo palatio, sese monasterio, Deo ibidem in perpetuum famulatura, tradiderit; vel si contendas, particulam illam mox, a S. Gregorio adhibitam, non tantum de abjectis splendidioribus sæculi ornamentis, sed etiam de secessu in monasterium debere intelligi, qua ratione probabis, particulam mox non pati hic aliquam temporis amplitudinem, non tantam quidem volo, quantam apud Virgilium lib. 1 Georg. versu 24 habet, annorum circiter viginti, nec tantam, quantam apud Suetonium lib. vi in Nerone num. 6 patitur, annorum videlicet undecim (cum nempe hic dicit, Nerone infantem a Claudio mox adoptatum fuisse, qui tamen Nero, eodem Suetonio num. 7 teste, undecimo dumtaxat anno adoptatus ab eo est) sed tantam saltem, quantam apud auctores apud Latinos a Roberto Stephano verbo mox citatus patitur, ubi hæc particula mox pro deinde seu pro indefinito subsequenti tempore, licet non admodum longo, usurpatur; ut adeo eadem particula mox pro deinde, seu pro unius aut alterius anni spatio, non secus atque ab his scriptoribus Latinis, a S. Gregorio adhibita dicatur. Sin autem ea verborum ejus expositio tibi minus apta videatur, et particulam illam mox, in ordinaria significatione sumptam, de ingressu S. Gallæ in monasterium intelligendam esse velis, nondum tamen hinc, quod contra Baronii sententiam contendis, confectum dabis; cum, etiamsi menses aliquot, imo annum integrum eoque plus temporis insumpsisset S. Gallæ, ut mundo vale diceret, suumque palatium in ædem Deo sacram converteret, compositisque ordinate rebus domesticis, sese in monasterium reciperet, nihilominus tamen id mox præstitisse, dici posset. Hoc enim mox fieri, jure merito dicitur, quod tempore, quo fieri potest, perficitur brevissime. Cum vero mundo nuntium remittere, de ampliore domestica ordinate disponere et monasterium ingredi, matronæ, summa dignitate illustri opibusque affluentis, non sit bidui aut tridui, sed mensium complurium opus, rectissime etiam vel sic dici poterit S. Gallæ, mox, ut ejus maritus defunctus est, abjecto sæculari habitu, ad omni-

potentis Dei servitium sese monasterio tradidisse, quandoquidem et abjectio splendidioris habitus magnificique apparatus, ac rei domesticæ per annum ordinatio ad perfectum in monasterio omnipotentis Dei famulatum viam straverint, et hæc citius, quam anni unius spatium, ordinate fieri non potuisse videantur.

A 19 Ceterum ex laudata S. Fulgentii Epistola, ad Sanctam nostram, uti num. 14 et seqq. docuimus, probabilissime scripta, natalem ejus in terris annum ulcunque definire nunc aggredior. Teste S. Gregorio Magno lib. iv Dialogorum cap. 43, necdum S. Gallæ adolescentiæ terminis egressa erat, cum nupti tradita est viro illi, cujus obitu intra unius anni spatium vidua effecta est, qua occasione S. Fulgentius paucis post mensibus epistolam illam misit, qua super morte mariti Gallam consolaretur et ad vidualem continentiam servandam, multis adductis rationibus et sanctarum viduarum exemplis, vel incitaret ardentius, vel firmaret abundantius. Sive ergo ex L. non aliter § 4 de Leg. 1 adolescentiæ terminos utrimque statuas annum ætatis 14 et annum 25, sive cum Plinio adolescentem voces ab anno 12 usque ad 21, quamdiu nempe homo in longitudinem pergit crescere et adolescere dicitur, sive potius cum Jornande episcopo Ravennate, Sanctæ nostræ coævo, adolescentiam, uti ipse facit cap. 55 de Rebus Geticis, anno ætatis 18 inchoas, eamque, ut vulgo fit, anno 25 concludas; eo demum res nostra redibit, ut eo tempore, quo Gallæ maritus obiit, ea 25 annos multis mensibus certe non excesserit, ac forte annos nata fuerit viginti dumtaxat et quatuor. Talem certe tum temporis fuisse, quam juvenilis ætas et valde ignea corporis constitutio ad iterandum thalamum vocaret alliceretque, dubitare non sinit laudatus supra Gregorius Magnus. Si ergo, uti infra palebit, S. Fulgentius non serius, quam anno 523, nec citius, quam anno 520 præfatam epistolam dederit, consequens est, Viduam nostram tum temporis annos certe hæud plures quam 25, paucis mensibus completos, numerasse, utpote, cum traderetur nupti, adolescentiæ terminis necdum egressam, et intra anni unius spatium, marito suo orbatam. Ut adeo sub præcedentis sæculi exitum vel ipso ineunte sexto sæculo mundo fuerit data, non paucis proinde annis Rusticiana sorore junior, cujus ex Boethio liberi anno 522 consulatu insignes fuisse videntur, nisi forte Rusticiana multo juniori ætate, quam sua Soror, nupsit, aut hi, adhuc adolescentuli, ad consulatum erecti fuerint, uti credere non vetat ipsemet Boethius lib. ii de Consolatione philosophiæ Prosa 4, ubi eos etiamnum pueros vocat.

20 Quod autem præfata epistola non ante annum 520 nec post annum 523 fuerit ad Gallam data, ita ostendo: S. Fulgentius, cum iterum a Trasamundo, Wandalorum rege, in Sardiniam exsul deportaretur, teste ejus discipulo biographo apud nos tom. I Januarii pag. 41, cap. 25, cito se inde reversurum, prophetica gratia per Spiritum Sanctum repletus, Juliateo (alias Juliteo et Viliateo) viro religioso prædixit, ita eum alloquens: Diutius flere noli, cito revertemur ad vos, Catholicæ Ecclesiæ libertate reparata, videbitis nos. Non diu ergo, nec certe, ut apparet, ultra triennium tenuit secundum hoc S. Fulgentii exsilium. Itaque, cum, eodem biographo teste cap. 28, Mors Trasamundi regis et mirabilis bonitas Hilderici, (anno 523, ut Pagiuss ad annum 525, num. 46 ex Norisio docet, regnare

AUCTORE
J. G.

Sanctæ nati-
vitas ex præ-
fata S. Ful-
gentii epistola

B

F

utpote inter
annum 520
et 523 con-
scripta, ut-
cumque defi-
nitur.

AUCTORE
J. G.

gnare incipientis, Ecclesiae Catholicae per Africam constitutae libertatem restituerit, eoque anno reversus in Africam sit S. Fulgentius, prout se cito reversurum praedixerat; non potest, quae ex Sardinia, durante hoc exsilio, ad Gallam data est epistola, citius anno 520, nec serius anno 523, scripta statui, nisi S. Fulgentium, anno 523 in Africam appulsum, non cito, ut raticinatus fuerat, reversum fuisse, contra ejus biographum statuas, ejusque secundum exsiliu ultra triennium pariter protrahas. Ut autem pateat, laudatam supra Fulgentianam epistolam, durante secundo ejus exsilio, conscriptam fuisse, lubet adducere praefati illius discipuli verba cap. 28, ubi de secundo hoc sancti magistri sui exsilio agens, ita loquitur: Scripsit eodem tempore Carthaginensibus epistolam, sublimi exhortatione perspicuam. Et post pauca: Jam familiares epistolas, in quibus tamen spiritualis edificatio continetur, et ibi et apud Sardiniam commanentibus et in Africa degentibus, et Romanis praecipue senatoribus, viduisque ac virginibus, quarum fama laudabilis habebatur, frequenter direxit. Ad Probam virginem Christi de Jejunio et Oratione libellos duos conscripsit, illos nempe, quos se scripturum esse, in sua ad Gallam, Proba sororem, Epistola cap. 16 pollicitus fuerat. Paulo igitur ante, quam ad Probam virginem duos illos libellos in Sardinia scripsisset, jam ad Gallam viduam epistolam, qua de agimus, miserat, eaque proinde, ut omnino apparet, una ex iis censenda est, quas Fulgentius alterius sui exsiliti tempore Romanis viduis, quarum fama laudabilis habebatur, biographo ejus teste, direxit.

§ III. An; quae S. Gallae, juniore adhuc viduae, facta perhibetur mirabilis apparitio iconis B. Mariae in Porticu, scriptorum coaevorum testimonio, uti Benedictus Papa XIV scribit, firmari possit.

De hac apparitione, praeter alios plurimos, egerunt

Quo tempore sancta Vidua nostra tum sibi a Deo insita pietatis affectu, tum partim mariti quondam sui, teste S. Fulgentio cap. 1 operibus misericordis, laudabili exemplo, partimque ipsius Fulgentii adhortatione commota, orationibus, jejunis et misericordiae operibus instabat, et quidquid, ut ille cap. 16 ei suaserat, suis apparatibus subtraxerat, esurientibus tribuebat, et quidquid sibi deduxerat, egenis expendebat, eo, inquam, tempore, quod ejus in caenobium secessum antevertit, contigisse in ejus aedibus mirabilem iconis Deiparae Virginis apparitionem, quae deinceps sacra imago Romae summa in veneratione Urbique et Orbi adversus ingruentes sarrientesque calamitates salutare praesidium exstitit, pia est, nec minus quam recens, Christi fidelium sententia, eo habenda, quoad facti substantiam, firmiter solidiorque, quod rei gestae commemoratio Officio Ecclesiastico una cum Octava, ex sacrae Rituum Congregationis legitimo indulto, die 13 Junii anno 1679 edito, publice Romae in ecclesia sanctae Mariae in Campitello quotannis die 17 Julii solemniter celebratur. De hoc argumento,

teste Carolo Antonio Erra num. 4 laudato, praeter aliquos, quos ex sua congregatione Clericorum Regularium Deiparae pag. 1 et 2 praefati Operis auctores ipse recenset, vel ex professo, vel obiter egerunt Cardinalis Baronius, Onuphrius Panvinius, Octavius Panciroli, Justinus Mucovius, Georgius Colvenerius, Ambrosius Novilius, Joannes Lupardus, Andreas Victorellus, Franciscus Scotus, Floravantes Martinellus, Bartholomaeus Piazza, Marius Crescimbenus, Felinus ex Ordine Servorum B. Mariae, Caroccus e Societate Jesu et P. Casimirus Ordinis Minorum Observantium, aliique multi, quos hic enumerare longius esset. At, inquit verbis Italicis a me Latine redditis, non confundendus cum aliis, at contra laudandus hic praeter ceteris est Eminentissimus Prosper de Lambertinis, nunc (anno 1750, quo executum Carolo Erra Opus est) Benedictus XIV feliciter regnans, qui in eruditissimo nec satis laudando Opere suo de edificatione et Canonizatione honorifice de admirabili illa imagine meminit, collaudans sacram Rituum Congregationem, quod ecclesiae S. Mariae in Porticu proprias Officii Ecclesiastici ea de re Lectiones, clericis nempe, ut mox dicetur, Regularibus Congregationis Matris Dei in Campitello, recidandas indulserit.

22 Hujus et ego eruditissimi Pontificis, uti et laudati clerici Regularis Congregationis Deiparae, praeter ceteris verba hic adducam, tum quod hinc nuperrime argumentum hoc tractant, tum quod monumenta, quae ad faciendam rei gestae fidem potissimum conducunt, vel protulerunt in medium, vel ubi haec assererentur et qualia sibi visa sint, aperte professi sunt. Illa ego pro meo munere, salva utriusque scriptoris venia, quam veritatis illustrandae studium meretur, in eadem postmodum adducam, ne quis, si promiscue spiritus aequae ac genuinis testimoniis hanc iconis beatae Virginis apparitionem prodigiosam adstrui ac firmari videat, fidem potius propter illa detrectet, quam propter haec tubens volensque adjungat. Atque ita quidem de illa apparitione Benedictus XIV tom. IV laudati Operis parte II, cap. 7, num. 6, etiam in ipsa editione tertia auctiore et castigatore, Romanis typis anno 1749 excusa, de verbo ad verbum loquitur: Officium proprium una cum Octava, die 17 Julii recitatur in Urbe a clericis Regularibus Congregationis Matris Dei ex indulto sacrae Congregationis die 13 Junii 1679 in commemorationem apparitionis sacrae imaginis sanctae Mariae in Porticu. Fertur enim, imaginem beatissimae Virginis, quae modo colitur in Urbe, et signanter in ecclesia S. Mariae in Campitello, mirabiliter apparuisse in aedibus S. Gallae, patritiae Romanae, prope Marcelli theatrum intra porticum Octaviae, Joanne I summo Pontifice, dum eadem Galla duodecim pauperibus ex quotidiana consuetudine in honorem Dei et beatae Virginis Mariae epulum praebere. Ita legitur in Lectionibus propriis secundi Nocturni Officii modo indicati.

23 Haec eruditissimus Pontifex, qui mox monumenta, quae rei gestae fidem facere sibi visa sunt, in haec verba recenset: Et pro rei hujus (admirandae iconis apparitionis) veritate non tantum militabat traditio immemorabilis, sed res tota continebatur duobus versibus sculptis tempore S. Gregorii VII in ciborio pervetusto ecclesiae S. Mariae in Porticu, et duobus antiquis manuscriptis exaratis tempore S. Joannis I summi Pontificis, quorum alterum asserabatur apud clericos

Benedictus
PP. XIV, pro
ca sacrae Ri-
tuum Con-
gregationis
decretum

et Mss.,
S. Gallae, ut
censet, coeva,
laudans.